

I, 329), németül *weberdistel*, *weberkarde*, *tuchkarde*, *walkerdistel*. A fenti *öcset* annyi mint „csapó-*ecset*, *weberdistel*, *Dipsacus fullonum*“.*

B. Zs.

Jöttést jön. A MNy. XII, 126. és 127. lapján példaként közölt *jöttést jön* stb. kifejezéseket a Dr. GERGELY SÁMUEL szerkesztésében megjelenő „Teleki Mihály levelezése“ című kötetekből a következő néhányval toldom meg: „sietséggel *jöttést jöjön* udvarunkban III, 103 | — *jöttést jöjjön* udvarunkban III, 220 | — *jöttést jöjön* hozzánk III, 254 | — *mentest jüttest jüjjön* Görgényben IV, 514 | — mindjára *jöttést-jöjjön* udvarunkban VI, 647 | — *mentest jöjön* hozzánk III, 119.

Zs. F.

Tétény, Kaza, Majtény. ŠKULTÉTY JÓZSEF a „Slovenské Pohľady“ 1916. 2. számában részletesen foglalkozik a címűl írt s velük kapcsolatos néhány más helynév eredetével s róluk ezeket mondja: *Tétény* pestmegyei község neve szláv eredetű s valaha *Tetín* volt. *Tetín* nevű hely van Csehországban s ez az ó-cseh *Teta* női név származéka am. *Tetáé*. Ilyen a *Tétény* < szláv *Tetín* is. A borsodmegyei *Kaza* és *Kazincz* szintén szláv eredetű név, s azonos a szláv *Kazín* (ilyen hely van Csehországban) helynévben levő ó-cseh *Kaza* (sic!) női névvel. *Dévény* a szláv *děva* „jungfrau, mädchen, leány“ szóból alkotott szláv *Děvín* mása s tulajdonképeni értelme „Leányvár“. *Děvín* nevű hely Csehországban több van. A baranyamegyei *Csebény* és a hunyadmegyei *Petrény* szintén szláv eredetűek, s azonosak a morva *Čebín* (sic!), *Petrín* (sic!) helynevekkel. *Majtén* sem eredhet, mint MELICH hiszi, *Mahtín* ~ *Machtín*-ből, hanem a szláv *Mojetín*-ből. Az itt kifejtett eredmények tulajdonkép ellenem íródtak, ŠKULTÉTY cikkében velem polemizál, s az én e téren több helyütt hirdetett eredményeimet támadja. Fejtegetéseire ezt felelem:

A helynevek vizsgálatának legelemibb követelménye, hogy az illető helynevek különféle korokbeli alakváltozatait összegyűjtsük. Az ilyen alakváltozatokból aztán az illető helynév alakjának hangtörténete és sokszor eredete is világosan megírható. A mai *Majtény* régebben *Majtén*, még régebben *Mahtín*. A *Mahtín* alaknál *Mochtín* a régibb. Erről ŠKULTÉTY CSÁNKI Történelmi földrajza I, 468. lapjáról minden nagyobb fáradság nélkül meggyőződhetik. Mi a fenti alakváltozatokból tehát világosan látjuk, hogy a *Majtény* név hangfejlődése ez: első alak **Machtín* > *Mochtín*, ebből *Mahtín*, majd *Majtín* > *Majtén* s végül *Majtény*. Olyan fejlődés ez, a melyet sok más szóban is látunk. S ekkor azt mondjuk: Az ó-magyarban volt **Machtín* személynév, ilyen nevű embert ki is tudunk mutatni, e szn.-ből lett a helynév. A szn. német eredetű s azonos az ófn. *Mahtín* olv. *Machtín* névvel. A mai magy. *Majtény* tehát nem szár-

* Vö. MNy. IV, 79.

mazhatik egy szláv *Mojetín* helynévből, mert hiszen akkor érthetetlen volna a helynév régi *Machtín* >, *Mahtín* > *Majtén* fejlődése. A *Mojetín* > *Majtény* egyeztetésnél az is baj, hogy *Mojetín* nevű szláv hely az egész világon nincs. Ezt, persze legelőször kellett volna mondanom.

S a milyen a *Mojetín* > *Majtény* egyeztetés, olyan a *Tetín* > *Tétény* is. Ha a magy. *Tétény* különböző korokbeli alakváltozatait nem ismernők, akkor állíthatnók, hogy a szláv *Tetín* mása. Azonban nagyon is ismerjük különféle alakváltozatait (l. MNy. XI, 120) s ezek a *Tetín*-ből való származás lehetőségét is kizárják. A *Kaza*, *Kazincz* származtatása is hibás. Hiszen a csehben nincs *Kaza* személynév; a mythikus szn. ott *Kazě*, *Kazí* (l. SEDLAČEK, *Mistopisný slovník* král. českého; GEBAUER, *Staroč. slov.*). Nem helyes a *Csebény* < *Čebín* sem. Hiszen a csehben *Čebín* helynév sincs.

De nem vitázom ŠKULTÉTYVAL. Volt idő, mikor a mi tudósaink is minden érthetetlen magyar helynevet a szlávból akartak megfejteni. Ma itt is haladtunk. A ŠKULTÉTY által szlávznak tartott helynevek — kivéve talán *Dévényt*, a melyről máskor szólok, nem hogy nem szlávok, de *Majtény*, *Kaza*, *Tétény* nem is lehetnek szlávok.

MELICH JÁNOS.

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK.

Székes-Fevérvár városa levéltárából.*

élhetetlen, 1787: . . . „hogy utolsó *élhetetlen* vénségemben gondomat viselhefsék“ . . . 1071.

elhítel, 1785: . . . „telles hatalmat adok anyi éró ingó és ingatlan javaimhoz, melyeknek *el hitelére* adtam ezen Obligatorialis levelemet“ . . . 112.

elhullajt, 1787: . . . „és egy huszast réz pénzben és 2. huszast ell hintett, mellyel reá fogta hogy az Paraszt részeg létiben imit amot az Pénzitt *ell hullajtotta* volna“ . . . 1725.

elkap, 1788: . . . „a vétkesek előre bizonyossá tétetnek, hogy Büntetéseket minden irgalom nélkül *el fogják kapni*“ . . . 620.

ellak, 1784: „azonkívül továbbis remélhetem, hogy Szárnya alatt tsendes békeféségel ezen Háznál illendő bérbe(n) *el lakhatok*.“ 128.

ellenni am. megválni vmitől, 1784: „Ellenben pedig valamint Pál fiamnak és Maradékának Somogy és Szala Vmegyében lévő jószágitul *el kölletne lenni*“ 77.

ellenző, 1789: . . . „hordoz (visel) ismét egy vörös skárlát posztó kamizólt a' mellyén, változtatva visel kék, és fehér esikos *ellenzőt* (Brustfleck)“ . . . 680/681.

ellődül, 1786: . . . „kék újjas Mellyre valóban, kék szoknyában, alacsony patkos piros Csismaban *lódult el*“ . . . 1025.

ellős üsző, 1785. év, 530 sz.

* L. MNy. XI, 182, 223, 369, XII, 130